

SCAN TO VERIFY
LAW DEPARTMENT
GOVERNMENT OF SINDH
www.sindhlaws.gov.pk

سنڌ ايڪٽ نمبر XV مجريه 2017

SINDH ACT NO.XV OF 2017

سنڌ شفافيت ۽ معلومات جو حق ايڪٽ، 2016

THE SINDH TRANSPARENCY AND RIGHT TO INFORMATION ACT, 2016

فهرست (CONTENTS)

تمهيد (Preamble)

دفعات (Sections)

1. مختصر عنوان ۽ شروعات

Short title and commencement

2. وصفون

Definitions

3. عملن جي شفافيت

Transparency of Actions

4. معلومات تائين پهچ

Access to Information

5. رڪارڊز جي جوڳي سار سنڀال

Proper Maintenance of Records

6. فعال انڪشاف

Proactive Disclosure

7. نامزد اهلڪار جي مقرري

Appointment of designated official

8. درخواست جو طريقو ڪار

Application procedure

9. اندروني جائزو

Internal review

10. چوٽ

Exceptions

11. شڪايتون

Complaints

12. سنڌ انفارميشن ڪميشن

Sindh information commission

13. ڪميشن جا ڪم

Functions of the commission

14. فنڊس جاري ٿيڻ

Allocation of funds

15. نامزد ڪيل اهلڪار تي ڏنڊ

Penalty on designated official

16. ڏوهه

Offence

17. مقدمن وغيره تي پابندي

Bar of Suits, etc

18. قاعدا جوڙڻ جو اختيار

Power to make rules

19. رکاوٽون هٽائڻ جو اختيار

Power to remove difficulties

20. تشريح

Interpretation

21. استثنائي

Indemnity

22. ايڪٽ کي ٻين قانونن تي فوقيت حاصل هوندي

Act to take precedence over other laws

23. منسوخِي

Repeal

سنڌ ايڪٽ نمبر XV مجريه 2017

SINDH ACT NO.XV OF 2017

سنڌ شفافيت ۽ معلومات جو حق ايڪٽ، 2016

THE SINDH TRANSPARENCY
AND RIGHT TO INFORMATION
ACT, 2016

[12 اپريل 2017]

ايڪٽ جنهن ذريعي پبلڪ اٿارٽيز جي ضابطي هيٺ
معلومات تائين هر شهري لاءِ تڪڙي ۽ سستي پهچ حاصل
ڪرڻ لاءِ عملي حڪومت قائم ڪرڻ لاءِ هر پبلڪ اٿارٽي
جي ڪم ۾ شفافيت کي هٿي وٺرائي ويندي، سنڌ انفارميشن
ڪميشن جوڙي ۽ ان سان لاڳاپيل معاملن کي هٿي وٺرائي
ويندي؛

تمهيد (Preamble)

جيئن ته اسلامي جمهوريه پاڪستان جي آئين جو آرٽيڪل
19A فراهم ڪري ٿو ته هر شهري کي عوامي اهميت جي
سمورن معاملن ۾ ضابطن ۽ قانون تحت مڙهيل جوڳين
پابندين موجب معلومات تائين پهچ جو حق حاصل هوندو؛

۽ جيئن ته شفافيت ۽ معلومات تائين پهچ جمهوريت جا
ضروري اصول آهن، جيڪي نه رڳو حڪومت قائم رکڻ ۽ ان
جي ادارن کي احتساب لائق بڻائين ٿا پر حڪومتي نظام کي

سڌارڻ ۾ پڻ مدد ڪن ٿا؛

۽ جيئن ته اهو ضروري آهي ته سمورن شهرين کي جمهوري عمل ۾ عملي طور حصو وٺڻ ۽ عوامي معاملن ۾ انهن جي شموليت ۽ حصو وٺڻ ۾ وڌيڪ بهتري لاءِ معلومات جو حق هئڻ گهرجي؛

هاڻي، تنهن ڪري، اهو ضروري ٿي پيو آهي ته شفافيت ۽ معلومات جي آزادي فراهم ڪرڻ لاءِ اهو يقيني بڻايو وڃي ته سمورن شهرين کي عوامي معلومات تائين بهتر پهچ فراهم ڪئي وڃي ته جيئن حڪومت کي شهرين آڏو وڌيڪ جوابده بڻائي سگهجي، عوامي اهميت جي سمورن معاملن ۾ معلومات جي بنيادي حق کي لاڳو ڪرڻ، سمورن حڪومتي معاملن ۾ شفافيت کي يقيني بڻائڻ ۽ لاڳاپيل معاملن لاءِ قدم کڻڻ ضروري ٿي پيو آهي؛

ان کي هن ريت عمل ۾ آندو ويندو:

مختصر عنوان ۽ شروعات

1.(1) هن ايڪٽ کي سنڌ شفافيت ۽ معلومات جو حق ايڪٽ، 2016 سڏيو ويندو.

Short title and commencement

(2) ان جي پوري صوبي سنڌ تائين توسيع ڪئي ويندي.

(3) اهو فوري طور لاڳو ٿيندو.

وصفون

2. هن ايڪٽ ۾ جيستائين ڪجهه مضمون ۽ مفهوم جي متضاد نه هجي، تيستائين؛

Definitions

- (a) ”درخواست گذار“ مطلب ڀاڪستان جو شهري يا ڀاڪستان ۾ قانوني طور رجسٽرڊ يا شامل شخص، جيڪو هن ايڪٽ تحت معلومات چاهيندو هجي؛
- (b) ”ڪميشن“ مطلب هن ايڪٽ تحت قائم ڪيل سنڌ انفارميشن ڪميشن؛
- (c) ”ڪمشنر“ مطلب انفارميشن ڪمشنر ۽ جنهن ۾ شامل آهي چيف انفارميشن ڪمشنر؛
- (d) ”دستاويز“ مطلب ڪو حڪم يا ڪيل ۽ نوٽيس ڪڍيل فيصلو؛
- (e) ”شڪايت“ مطلب درخواست گذار طرفان هيٺين مان هڪ يا وڌيڪ سببن تحت لکت ۾ ڪميشن کي ڪيل شڪايت؛
- (i). معلومات تائين پهچ کان غلط انڪار؛
- (ii). مقرر ڪيل وقت اندر معلومات فراهم نه ڪرڻ؛
- (iii). درخواست گذار کان درخواست حاصل ڪرڻ ۽ ان تي عمل ڪرڻ کان انڪار؛
- (iv). ڪوڙي، گمراهه ڪندڙ يا اڻپوري معلومات ڏيڻ؛
- (v). معلومات فراهم ڪرڻ لاءِ ڄاڻايل في کان وڌيڪ في يا قيمت وصول ڪرڻ؛
- (vi). ان جي انڪشاف کان بچڻ لاءِ معلومات کي ڄاڻي وائي ختم ڪرڻ؛
- (vii). فعال انڪشاف بابت گنجائشن تي عمل ڪرڻ ۾ عوامي اداري جي ناڪامي؛ يا

(viii). عوامي اداري طرفان ايڪٽ جي ڪن ٻين

گنجائشن جي پڇڪڙي؛

(f) ”حڪومت“ مطلب سنڌ حڪومت؛

(g) ”معلومات“ مطلب عوامي اداري وٽ رکيل ڪا

معلومات ۽ جنهن ۾ شامل آهي ڪو ميمو، ڪتاب،

نمونو، نقشو، ٺيڪو، نمائندگي، پمفلٽ، بروشر،

حڪم، نوٽيفڪيشن، دستاويز، منصوبا، خط، رپورٽ،

اڪائونٽس اسٽيٽمينٽ، پروجيڪٽ پروپوزل،

فوٽوگراف، آڊيو، وڊيو، ڊرائنگ، فلم، اليڪٽرانڪ

عمل ذريعي تيار ڪيل ڪو اوزار، مشين ريڊ ايبل

دستاويز ۽ ان جي طبي شڪل يا خصوصيت کانسواءِ

ڪو ٻيو دستاويزي مواد؛

(h) ”بيان ڪيل“ مطلب هن ايڪٽ تحت جوڙيل قاعدن

۽ ضابطن تحت بيان ڪيل؛

(i) ”عوامي ادارو“ مطلب:

(i). هڪ کاتو، منسلڪ کاتو، حڪومت جو

خودمختيار يا ذيلي خودمختيار ادارو

حڪومت جي ڪمپني يا حڪومت طرفان

جوڙيل خاص ادارو؛

(ii). سنڌ مڪاني حڪومت ايڪٽ، 2013 يا

وقتي طور لاڳو ڪنهن ٻئي قانون تحت جوڙيل

مڪاني حڪومت؛

(iii). سنڌ جي گورنر جي سيڪريٽريٽ؛

(iv). ڪا عدالت، تربيونل، آفيس، بورڊ، ڪميشن،

ڪائونسل، يا سنڌ صوبي ۾ ڪم ڪندڙ ٻيو

	ڪو ادارو: (v). سنڌ جي صوبائي اسيمبلي؛ (vi). صوبائي قانون تحت قائم ڪيل قانون ساز ادارو ۽ (vii). حڪومت يا مڪاني حڪومت طرفان ڪافي حد تائين مالي مدد ڪيل غير سرڪاري تنظيم؛ (viii). سنڌ جي وڏي وزير جي سيڪريٽريٽ؛ (j) ”نامزد ڪيل اهلڪار“ مطلب هن ايڪٽ جي دفعو 7 تحت نامزد ڪيل پبلڪ انفارميشن آفيسر ۽ (k) ”معلومات جو حق“ مطلب ايڪٽ تحت پهچ لائق معلومات حاصل ڪرڻ جو حق ۽ ان ۾ شامل آهي حق: (i) ڪنهن ڪم يا دستاويز جي جاچ ڪرڻ؛ (ii) دستاويز جي تصديق ٿيل نقل وٺڻ؛ ۽ (iii) معلومات جي اليڪٽرانڪ شڪل ۾ نقل وٺڻ. 3. هر عوامي ادارو پنهنجي ڪمن جي ادائگي ۾ شفافيت کي قائم رکڻ جي ڪوشش ڪندو.
عملن جي شفافيت Transparency of Actions	
معلومات تائين پهچ Access to	4. هن ايڪٽ جي گنجائشن ۽ ان تحت جوڙيل ڪن قاعدن موجب درخواست گذار بيان ڪيل طريقي موجب ڪنهن عوامي اداري وٽ موجود ڪنهن معلومات ۽/يا رڪارڊ

Information	حاصل ڪرڻ جو حق استعمال ڪندو.
رڪارڊز جي جوڳي سار سنڀال Proper Maintenance of Records	5. هن ايڪٽ جي گنجائشن ۽ ان سلسلي ۾ جوڙيل ڪن قاعدن موجب، هر عوامي ادارو اهو يقيني بڻائيندو ته سمورا رڪارڊز جيڪي انهن وٽ آهن، اهي جوڳي نموني سنڀاليل آهن، ته جيئن هن ايڪٽ ۽ ڪن لاڳاپيل قاعدن موجب يا سنڌ انفارميشن ڪميشن طرفان قائم ڪيل معيارن جي ذميدارين کي فعال بڻائي سگهجي.
فعال انڪشاف Proactive Disclosure	6. (1) هن ايڪٽ جي گنجائشن موجب هڪ عوامي ادارو فعال نموني پڌرو ڪندو ۽ شايع ڪندو: (a) ان جي تنظيم، ڪمن ۽ ذميدارين جا تفصيل؛ (b) ان جي عملدارن ۽ ملازمن جا اختيار ۽ ڪم؛ (c) ان جي روزمره ڪمن جي پورائي لاءِ جوڙيل معيار ۽ گهرجون؛ (d) ان طرفان لاڳو ڪيل، جاري ڪيل يا استعمال ٿيندڙ يا ان جي ملازمن طرفان انهن جي ڪمن جي ڪارڪردگي لاءِ استعمال ٿيندڙ قاعدا، ضابطا،

نوٽيفڪيشنز سرڪيولرز هدايتون ۽ ٻيا قانوني
دستاويز:

(e) ان جي ضابطي هيٺ معلومات جي ڪيٽيگريز جو
استيٽمينٽ:

(f) ان جي فيصلا ڪرڻ جي عملن جو تفصيل:

(g) ان جي سمورن انتظامي ۽ ترقياتي فيصلن جا
تفصيل:

(h) ان جي عملدارن ۽ ملازمن جي انهنجي اهليت ۽
ترتيبوار معاوضي، فائدي وٺڻ ۽ مراعتن جي
ڊائريڪٽري:

(i) سمورن تجويز ڪيل ۽ حقيقي خرچن جي تفصيلن
سميت بجيٽ:

(j) سبسڊي پروگرامن جي مڪمل ڪرڻ جو طريقو:

(k) ان طرفان منظور ڪيل رعايتون، اجازت ناما يا
اٿارائيزيشنز وصول ڪندڙن جا مڪمل تفصيل:

(l) ان طرفان رکيل معلومات حاصل ڪرڻ لاءِ عوامي
اداري وٽ موجود سهولتون:

(m) ان جي پبلڪ انفارميشن آفيسر جا مڪمل تفصيل:

(n) ٻي ڪا معلومات جيئن بيان ڪيو ويو هجي:

(o) حاصل ڪيل درخواستن ۽ ان سلسلي ۾ ڪنيل قدم
جي سلسلي ۾ رڪارڊ جي سار سنڀال:

(2) ذيلي دفعو (1) جي مقصد لاءِ هر عوامي ادارو سموري
معلومات جيترو ٿي سگهي ڦهلائيندو بشمول انٽرنيٽ جي
جتي ممڪن هجي ته جيئن سمورن شهرين کي ان تائين

سولائي سان پهچ حاصل ٿي سگهي.

(3) هر عوامي ادارو معلومات جي فعال انڪشاف کي يقيني بڻائڻ جي ڪوشش ڪندو. جيئن دفعو 6 جي ذيلي دفعو (1) ۾ بيان ڪيو ويو آهي.

7.(1) هر عوامي ادارو هن ايڪٽ جي شروعات کان 45 ڏينهن جي عرصي اندر ڪو عملدار يا عملدارن جو خاص انگ نامزد ڪيل عملدارن طور ڪم ڪرڻ يا خدمت ڪرڻ لاءِ نامزد يا نوٽيفاءِ ڪندو. جيڪو بي بي ايس-16 جي گريڊ کان گهٽ نه هوندو. جنهن سان هن ايڪٽ تحت معلومات لاءِ درخواست داخل ڪئي ويندي.

نامزد اهلڪار جي مقرري
Appointment of designated official

(2) اهڙو عملدار مقرر نه هئڻ جي صورت ۾، عوامي اداري جو انچارج شخص نامزد ڪيل اهلڪار سمجهيو ويندو.

(3) نامزد ڪيل اهلڪار هن ايڪٽ جي گنجائشن تي مڪمل عملدرآمد کي يقيني بڻائڻ لاءِ ذميدار هوندو.

8.(1) هن ايڪٽ جي گنجائشن موجب ڪو درخواست گذار عوامي اداري جي معلومات حاصل ڪرڻ لاءِ درخواست ڏئي سگهي ٿو. جاڻايل درخواست ڪنهن به نموني يا طريقي نامزد ڪيل اهلڪار کي ڏني ۽ مڪمل ڄاڻ ۾ آندي ويندي.

درخواست جو طريقيڪار
Application procedure

(2) درخواست گذار کان معلومات جا جوڳا تفصيل ۽ گهربل معلومات فراهم ڪرڻ لاءِ ضروري تفصيل طلب ڪيا ويندا.

(3) نامزد ڪيل اهلڪار درخواست تي جيترو جلد ٿي

سگهي جواب ڏيندو ۽ ڪنهن معاملي ۾ پندرهن (15) ڪم وارن ڏينهن اندر. گهربل معلومات آساني سان موجود نه آهي ته، نامزد ڪيل اهلڪار درخواست گذار کي آگاهه ڪندو ۽ درخواست تي جواب ڏيڻ لاءِ وڌيڪ ڏهه (10) ڏينهن وٺندو.

(4) ڪنهن فرد جي زندگي يا آزادي جي تحفظ لاءِ گهربل معلومات پڻ ورڪنگ ڊيز اندر فراهم ڪئي ويندي.

(5) جتي نامزد ڪيل اهلڪار طئي ڪري ٿو ته معلومات فراهم ناهي ڪرڻي، ته اهو اهڙي فيصلي جي سببن بابت درخواست گذار کي آگاهه ڪندو. ان بيان سان گڏ ته درخواست گذار اندروني جائزي لاءِ درخواست ڪري سگهي ٿو.

(6) درخواست گذار کي فراهم ڪيل معلومات يا ڪنهن عوامي رڪارڊ جي نقل سان گڏ هڪ سرٽيفڪيٽ شامل هوندو ته اها معلومات درست آهي يا اها نقل اهڙي عوامي رڪارڊ جي سڃي نقل آهي ۽ اهڙي سرٽيفڪيٽ تي نامزد اهلڪار طرفان تاريخ، صحيح ۽ ٺپو لڳايل هوندو.

(7) عوامي ادارو يا نامزد اهلڪار درخواست ڪرڻ لاءِ ڪا في نه وٺندو سواءِ معلومات جي ٻيهر پيدا ڪرڻ يا امڻڻ جي، جيڪا سنڌ انفارميشن ڪميشن طرفان مرڪزي طور طئي ڪيل قيمتن جي شيڊول ۾ ڄاڻائي وئي هجي.

اندروني جائزو (1).9 جتي نامزد اهلڪار معلومات فراهم نه ڪرڻ جو

Internal review

فيصلو ڪري، درخواست گذار عوامي اداري جي سربراهه کي ڄاڻايل فيصلي جي اندروني جائزي بابت درخواست ڪندو.

ان سلسلي ۾ ته درخواست ۾ شامل هوندو ته:

(a) نامزد اهلڪار طرفان هن ايڪٽ جي ڪنهن گنجائش تي عمل ڪرڻ ۾ ناڪامي بشمول ڄاڻايل وقت اندر فيصلي تي ڳالهه ٻولهه ڪرڻ ۾ ناڪامي جي؛ يا

(b) ايڪٽ تحت ڪنهن هدايت تي عمل ڪرڻ ۾ نامزد اهلڪار طرفان غير موزون رويو؛ يا

(c) ايڪٽ تحت اڻپوري، گمراهه ڪندڙ يا ڪوڙي معلومات جي فراهمي؛ ۽

(d) معلومات تائين پهچ جي درخواست يا معلومات حاصل ڪرڻ سان لاڳاپيل ٻيو ڪو معاملو.

(2) درخواست گذار نامزد اهلڪار جي فيصلي جي جاري ٿيڻ ي تاريخ کان سٺ (60) ڏينهن اندر يا سندس معلومات فراهم ڪرڻ ۾ ناڪامي کان ڄاڻايل وقت اندر ذيلي دفعه (1) تحت لکت ۾ درخواست جمع ڪرائيندو ۽ درخواست گذار نامزد اهلڪار خلاف جنهن قدم جي درخواست ڪري ٿو ان جي وضاحت ڪندو.

(3) عملدار جنهن جي سامهون هن دفعه تحت اندروني جائزي لاءِ درخواست داخل ڪئي وئي آهي هن ايڪٽ تحت نامزد اهلڪار جا ڪي به اختيار استعمال ڪندي ۽ درخواست ملڻ جي ٽيهن (30) ڏينهن اندر:

(a) نامزد اهلڪار جي فيصلي جي تصديق ڪندو

تبدیل کندو یا واپس کندو:

(b) اندروني جائزي جو فيصلو درخواست گذار کي

ٻڌائيندو بشمول فيصلي جي سببن جي؛ ۽

(c) نامزد اهلڪار خلاف ڪاٽيوار قدم جو حڪم

ڪندو جيڪڏهن اهو هن ايڪٽ تحت

ذميدارين جي ادائگي ۾ نااهل نڪتو.

چوٽ 10.1 (1) نامزد اهلڪار يا عوامي ادارو معلومات تائين پهچ لاءِ

Exceptions

درخواست رد ڪري سگهي ٿو جتي معلومات جو انڪشاف،

انهن جي خيال ۾، هوندو يا آهي:

(a) جيڪڏهن اهو خودمختياري ۽ قومي سلامتي کي

نقصان پهچائي ٿو جنهن ۾ شامل آهن، قومي دفاع،

سڪيورٽي، پبلڪ آرڊر ۽ ملڪ جا عالمي لاڳاپا؛

(b) نجی سيڪٽر جي مفادن کي متاثر ڪري ٿو جيڪي

عوامي سيڪٽر سان لاڳاپيل نه هجي، جيستائين

لاڳاپيل شخص معلومات جي پڌرائي لاءِ راضو نه

ڏيکاريو هجي؛

(c) قانوني طور استثنائي ڏنل معلومات جي تحفظ کي متاثر

ڪري ٿو يا اعتماد جي پيچڪڙي بابت قاعدن جي

تحفظ کي متاثر ڪري ٿو؛

(d) جائز انٽيليجنڪل ملڪيت جي حقن کي متاثر

ڪري ٿو؛

(e) ڪنهن شخص جي زندگي، صحت يا تحفظ يا ملڪيت کي نقصان پهچائي ٿو.

(f) راز ۾ رکيل وسيلي جي سڃاڻپ ظاهر ڪري ٿو يا ڪيس جي جاچ ۾ رڪاوٽ وجهي ٿو.

(g) ڏوهه کي روڪڻ يا پتو لڳائڻ کي متاثر ڪري، ڏوهارين جي پڪڙ ۽ گرفتاري کي متاثر ڪري، يا انصاف قائم ڪرڻ کي متاثر ڪري.

(h) شهري جي بنيادي حقن کي متاثر ڪري.

(i) ڪنهن تجويز ڪيل ٽيڪس لڳائڻ، ختم ڪرڻ يا تبديل ڪرڻ جي اڻپوري انڪشاف جي نتيجي ۾ معيشت کي نقصان پهچائي ۽ ملڪ جي معيشت کي متاثر ڪري، يا

(j) حڪمت عملي جي جوڙڻ يا ڪاميابي کي ان جي اڻپوري انڪشاف سان متاثر ڪري يا حڪومت جي اندر مشوري جي آزادي ۽ بنا رڪاوٽ فراهمي تي پابندي لڳائي متاثر ڪري.

(k) اميدوار جي ٽيسٽ، مقابلي، امتحان، انٽرويو وغيره ۾ شفاف چونڊ کي متاثر ڪري.

(2) جيستائين ڪجهه ذيلي دفعو (1) جي متضاد نه هجي، جيڪڏهن ڪميشن طئي ڪري ٿي ته اهڙي انڪشاف سان عوام اهڙي نقصان کان ٻاهر نڪري سگهي ٿو، جيڪو اهڙي انڪشاف سان ٿي سگهي ٿو يا ٿيڻ جو امڪان آهي، ته اها

نامزد اهلڪار کي معلومات فراهم ڪرڻ جي هدايت ڪري سگهي ٿي.

(3) جتي هڪ دستاويز جو ڪو حصو ذيلي دفعه (1) تحت چوٽ مليل آهي، دستاويز ۾ ڪا به معلومات جنهن کي چوٽ مليل نه آهي اها پڌري ڪئي ويندي جيڪڏهن اها باقي دستاويز کان جوڳي حد تائين اڻوڻندڙ آهي.

(4) بشرطيڪ هن قانون تحت روڪيل معلومات ڏهه سالن جي عرصي بعد پڌري ڪئي ويندي.

شڪايتون

Complaints

11.(1) جيڪو به سمجهي ٿو ته سندس درخواست تي هن ايڪٽ جي گنجائشن تحت عمل ناهي ڪيو ويو ان کي حق حاصل آهي ته اهو ان عمل خلاف ڪميشن وٽ شڪايت داخل ڪري.

(2) ذيلي دفعه (1) تحت شڪايت چارج کان آزاد هوندي.

(3) ڪميشن ڪنهن به شڪايت تي پنڃيتاليهه (45) ڏينهن جي عرصي اندر فيصلو ڪندي.

(4) اپيل ۾ درخواست گذار کي ثبوت پيش ڪرڻو پوندو ته نامزد اهلڪار يا عوامي اداري هن ايڪٽ جي پيڪڙي ڪئي آهي.

انفارميشن

سنڌ

ڪميشن

Sindh

12.(1) حڪومت هن ايڪٽ جي شروعات کان هڪ سئو (100) ڏينهن جي عرصي اندر هڪ انفارميشن ڪميشن قائم ڪندي، جنهن کي سنڌ انفارميشن ڪميشن سڏيو

(2) انفارميشن ڪميشن هڪ آزاد قانون ساز ادارو هوندي، جيڪا ڪنهن ٻئي شخص يا شخصيت، بشمول حڪومت ۽ ان جي ڪنهن ايجنسيز کان عملي ۽ انتظامي طور تي خودمختياري حاصل هوندي، سواءِ قانون ذريعي خاص طور فراهم ڪيل جي.

(3) انفارميشن ڪميشن جي مڪ سٽ صوبائي گادي واري هنڌ تي واقع هوندي، ۽ انفارميشن ڪميشن جون آفيسون هر ضلعي هيڊ ڪوارٽرز ۾ هونديون.

(4) انفارميشن ڪميشن ٽن ميمبرز تي مشتمل هوندي، جيڪي حڪومت طرفان اهڙين شرطن ۽ صابطن تحت مقرر ڪيا ويندا، جيئن بيان ڪيو ويو هجي ۽ جيستائين ايئن بيان ڪيو وڃي، ايئن جيئن حڪومت طرفان بيان ڪيو ويو هجي.

(5) انفارميشن ڪميشن جي سربراهي چيف انفارميشن ڪمشنر طرفان ڪئي ويندي، جيڪو رٽائرڊ سينئر سرڪاري ملازم جيڪو بي پي ايس-20 جي عهدي کان گهٽ نه هوندو ۽ حڪومت طرفان مقرر ڪيو ويندو.

(6) انفارميشن ڪميشن، چيف انفارميشن ڪمشنر کانسواءِ ٻن ٻين ميمبرز تي مشتمل هوندي جيڪي ڪمشنرز طور ڄاتا ويندا، جيڪي هيٺين طريقي مقرر ڪيا ويندا:

a) هاءِ ڪورٽ يا سپريم ڪورٽ جو هڪ
ايڊووڪيٽ، جيڪو هاءِ ڪورٽ جو جج ٿيڻ لاءِ
اهل هجي، ۽

b) سول سوسائٽي مان هڪ شخص جنهن کي
پنهنجي شعبي ۾ گهٽ ۾ گهٽ پندرهن (15)
سالن جو تجربو هجي.

(7) چيف انفارميشن ڪمشنر ۽ ڪمشنرز عهدو سنڀالڻ
واري تاريخ کان تن (03) سالن تائين عهدو رکي سگهندا ۽
ٻيهر مقرر ٿيڻ لاءِ اهل نه هوندا.

(8) جيستائين ڪجهه ذيلي دفعو (5) جي متضاد نه هجي،
چيف انفارميشن ڪمشنر ۽ ڪمشنرز پنجهڻ (65) سالن
جي عمر تائين پهچڻ کانپوءِ عهدو نه رکي سگهندا.

(9) ڪمشنر پيو ڪو عوامي عهدو نه رکي سگهندو. يا
ڪنهن سياسي پارٽي سان لاڳاپو نه رکي سگهندو يا ڪو
واپار نه ڪري سگهندو يا انفارميشن ڪميشن ۾ مقرر ٿيڻ جي
وقت دوران ڪنهن ٻئي شعبي ۾ رهي نه سگهندو.

(10) ڪمشنر انفارميشن ڪميشن جي تن لڳاتار
گڏجاڻين ۾ بنا سبب غير حاضري، ڪمشنر طور ذميداريون
سرانجام ڏيڻ ۾ ناڪامي، ڪمشنر طور شرطن تي پورو لهڻ
۾ ناڪامي يا اهڙي عمل جيڪو ڪمشنر جي حيثيت سان
ٽڪراءُ ۾ هجي، جي بنياد تي هاڪاري ووٽ ذريعي هٽايو
ويندو جيڪو ٻن ٻين ڪمشنرز کان گهٽ نه هوندو.

(11) جيستائين ڪجهه ڪنهن ٻي دفعه جي متضاد نه هجي، حڪومت بدعنواني ۽ طبي يا ذهني معذوري جي بنياد تي ڪنهن ڪمشنر کي هٽائڻ جو عمل شروع ڪري سگهي ٿي. بشرطيڪ اهڙو ڪو فيصلو ڪرڻ کان اڳ، حڪومت ڪمشنر سان الزامن بابت ڳالهائيندي ۽ ان جي پوزيشن واضح ڪرڻ جو جوڳو موقعو فراهم ڪندي.

(12) جيڪڏهن حڪومت ڪمشنر طرفان پيش ڪيل دفاع سان مطمئن نه آهي ته، اها معاملو صوبائي اسيمبلي جي اسپيڪر طرفان جوڙيل اسپيشل ڪميٽي طرفان انڪوائري لاءِ صوبائي اسيمبلي ڏانهن اماڻي سگهي ٿي.

(13) جيڪڏهن ڪميٽي ذيلي دفعه (10) ۾ ڄاڻايل ڪن به الزامن تحت ڪمشنر کي ڏوهي مڃي ٿي، ته حڪومت ڪمشنر کي هٽائي ڇڏيندي.

ڪميشن جا ڪم

13.1 (1) ڪميشن:

Functions of the
commission

(a) شڪايت تي انڪوائري ڪرائي سگهي ٿي ۽ عوامي اداري کي درخواست گذار کي معلومات فراهم ڪرڻ جي هدايت ڪري سگهي ٿي؛

(b) هن ايڪٽ جي دفعه (2) 10 جي شرطن موجب عوامي مفاد طئي ڪري سگهي ٿي؛

(c) هن ايڪٽ جي گنجائشن يا قاعدن ۽ ضابطن جي لاڳو ڪرڻ ۾ ڪي رڪاوٽون هٽائي سگهي ٿي.

(2) ڪميشن شڪايت ملڻ جي پنڃيتاليهه (45) ڏينهن

اندر فيصلو ڪندي ۽ جوڳا حڪم جاري ڪندي بشمول
قصور وار عملدارن خلاف انتظامي ڪارروائين جي
سفارش ڪرڻ جي؛

(3) ڪميشن سول ڪورٽ جا اختيار استعمال ڪري
سگهي ٿي؛

(a) سمن جاري ڪري سگهي ٿي ۽ ماڻهن کي حاضري
لاءِ زور پري سگهي ٿي، حلف تي زباني يا لکت
گواهي ڏيڻ ۽ دستاويز يا معلومات پيش ڪرڻ لاءِ
زور پري سگهي ٿي؛

(b) معلومات جي ڇنڊ ڇاڻ ۽ جاچ ڪري سگهي ٿي؛

(c) حلف نامن تي گواهي وٺي سگهي ٿي؛

(d) ڪنهن آفيس کان لاڳاپيل معلومات طلب ڪري
سگهي ٿي؛ ۽

(e) گواهن يا دستاويزن لاءِ سمن جاري ڪري سگهي
ٿي.

(4) شڪايت تي پڇا ڳاڇا ڪرڻ دوران، ڪميشن يا
ڪميشن طرفان بااختيار بڻايل ڪو شخص، موقعي تي
معلومات جي ڇنڊ ڇاڻ ڪري سگهي ٿو.

(5) ڪميشن هن ايڪٽ جي گنجائشن تي عملدرآمد ۾
مدد ڪندي ۽؛

(a) عوامي ادارن کي معلومات جي تحفظ سار سنڀال،

شايع ڪرڻ، مشهوري ۽ پهچ لاءِ هدايتون جاري ڪري سگهي ٿي؛

(b) عوامي اداري طرفان معلومات تائين پهچ لاءِ طريقڪار بيان ڪري سگهي ٿي؛

(c) حڪومت کي ضروري قانون جوڙڻ ۽ معلومات جي حق تي عملدرآمد لاءِ طريقڪار جوڙڻ لاءِ مشورو ۽ مدد فراهم ڪري سگهي ٿي؛

(d) معلومات جي حق جي موثر نموني لاڳو ڪرڻ لاءِ عوامي ادارن کي فني ۽ ٻي مدد فراهم ڪري سگهي ٿي؛

(e) نامزد اهلڪارن جي تربيت ڪرائي سگهي ٿي؛

(f) ايڪٽ، قاعدن ۽ ضابطن بابت سجاڳي پيدا ڪرڻ لاءِ وڏي سجاڳي مهم هلائي سگهي ٿي؛

(g) معلوماتي ويب پورٽل قائم ڪري سگهي ٿي؛

(h) اردو، سنڌي ۽ انگريزي ۾ يوزر هينڊ بڪ جوڙي سگهي ٿي، جيڪو اهڙي معلومات تي اهڙي جمع قسم ۽ طريقي تي مشتمل هوندو جيئن هڪ درخواست گذار کي گهربل هجي؛ ۽

(i) نامزد اهلڪارن جي استعمال لاءِ رهنمايون جوڙي سگهي ٿي.

(6) ڪميشن مالي سال دوران هن ايڪٽ جي گنجائشن

تي عملدرآمد بابت هڪ سالياني رپورت تيار ڪندي ۽ ان کي حڪومت وٽ جمع ڪرائيندي.

(7) ڪميشن جي سالياني رپورت خاص طور تي هيٺين معلومات تي مشتمل هوندي:

(a) معلومات جي حق بابت قانون، قاعدن، ضابطن ۽ طريقيڪار جو اسٽيٽس؛

(b) معلومات جي آزادي قانون تي عملدرآمد تي پروگريس، بشمول ضلعي ۽ کاتيوار معلومات درخواستن جون سمريون جيڪي هر معلومات درخواست جو موجوده اسٽيٽس ظاهر ڪنديون هجن؛

(c) معلومات جي آزادي قانون جي عملدرآمد ۾ پيش ايندڙ ڏکيائيون؛ ۽

(d) بجيٽ، خرچ ۽ ٻيا تنظيمي معاملو.

14. حڪومت ڪميشن کي جوڳا فنڊ جاري ڪندي ته جيئن سيڪريٽريٽ قائم ڪري، پنهنجو ڪاروهنوار جوڳي نموني هلائڻ لاءِ گهربل عملورڪي ۽ عوام سرڪاري ملازمن ۽ سول سوسائٽي ۾ معلومات تائين پهچ کي هٿي وٺرائي سگهي.

15. جتي نامزد اهلڪار بنا ڪنهن جوڳي سبب جي، نامزد ڪيل اهلڪار

Penalty on
designated
official

تي ڏنڊ درخواست وصول ڪرڻ کان انڪار ڪيو آهي، وقتي حدن اندر معلومات فراهم ناهي ڪئي، يا بدنيتي جي ارادي سان درخواست رد ڪئي آهي يا ڄاڻي وائي غلط اڻپوري يا گمراه ڪندڙ معلومات ڏني آهي، ڪميشن نامزد اهلڪار کي دفاع جو جوڳو موقعو فراهم ڪرڻ بعد، ڄاڻايل عملدار کي ڏنڊ ڀرڻ جي هدايت ڪري سگهي ٿي، جيڪو سندس بنيادي پگهار جي ڏهه سيڪڙو (10%) تائين وڌي سگهي ٿو.

(1) جيڪو به هن قانون حاصل ڪيل معلومات جو بدنيتي جي ارادي سان فائدو وٺڻ لاءِ غلط استعمال ڪري ٿو، انفارميشن ڪميشن 1,00,000/- رپيا ڏنڊ جي سزا يا ٽي مهينا قيد جي سزا يا ٻئي گڏ ڏئي سگهي ٿي؛

(2) جيڪو به هن قانون حاصل ڪيل معلومات جو بدنيتي جي ارادي سان فائدو وٺڻ لاءِ غلط استعمال ڪري ٿو، انفارميشن ڪميشن ان شخص کي دفاع جو جوڳو موقعو ڏيڻ بعد ڏنڊ مڙهي سگهي ٿي، جيڪو 1,00,000/- تائين وڌي سگهي ٿو.

16. ڪنهن ٻئي قانون تحت ڪنهن ٻئي قدم سان گڏوگڏ، ڏوهه
Offence ڪو شخص جيڪو ڪو رڪارڊ ضايع ڪري ٿو جيڪو ضايع ڪرڻ وقت معلومات تائين پهچ لاءِ درخواست، اندروني جائزي يا شڪايت جو مضمون هيو يا ٻي صورت ۾ معلومات تائين پهچ ۾ رڪاوٽ وجهي ٿو جيڪا ڪنهن درخواست، اندروني جائزي يا شڪايت جو مضمون هئي، هن ايڪٽ تحت ان جي انڪشاف کان روڪڻ جي ارادي سان،

	يا هن ايڪٽ جي ڪنهن گنجائش جي پيڪڙي ڪري ٿو اهو سزا لائق ڏوهه جو مرتڪب هوندو. جيڪا قيد جي سزا ٻه سال ڇهه مهينن تائين وڌي سگهي ٿي يا ڏنڊ جيڪو ڏهه هزار رپين کان گهٽ نه هوندو يا ان جي بنيادي پگهار جو (10%) سيڪڙو يا ٻئي گڏ.
مقدمن وغيره تي پابندي Bar of Suits, etc	17. ڪا به عدالت هن ايڪٽ تحت ڪيل ڪنهن فيصلو جي سلسلي ۾ ڪنهن مقدمي، درخواست تي عمل يا ٻي ڪارروائي نه ڪري سگهندي ۽ فيصلي تي اندروني جائزي يا ايڪٽ تحت شڪايت کانسواءِ سوال نه اٿاري سگهيو.
قاعدا جوڙڻ جو اختيار Power to make rules	18. حڪومت ڪميشن سان مشاورت بعد سرڪاري گزيت ۾ نوٽيفڪيشن ذريعي، ڪميشن جي قيام جي سٺ (60) ڏينهن اندر هن ايڪٽ جا مقصد حاصل ڪرڻ لاءِ قاعدا جوڙي سگهي ٿي.
رڪاوٽون هٽائڻ جو اختيار Power to remove difficulties	19. جيڪڏهن هن ايڪٽ جي گنجائشن کي موثر بڻائڻ ۾ ڪا رڪاوٽ پيش اٿي ٿي ته حڪومت سرڪاري گزيت ۾ حڪم ذريعي اهڙيون گنجائشون جوڙي سگهي ٿي جيڪي هن ايڪٽ جي گنجائشن سان ٽڪراءَ ۾ نه هجن، جيڪي رڪاوٽ هٽائڻ لاءِ ضروري ۽ لازمي هجن.

تشریح Interpretation	20. هن ايڪٽ ۽ قاعدن کي هٿي وٺرائي ويندي ته جيئن هن ايڪٽ جي مقصدن کي وڌائي ۽ فوري طور تي سهولت ڏئي ۽ همت افزائي ڪري سگهجي ۽ گهٽ کان گهٽ جوڳي قيمت تي معلومات جي انڪشاف ۽ معلومات جي حق تي عملدرآمد کي يقيني بڻائي سگهجي.
استثنائي Indemnity	21. هن ايڪٽ يا هن ايڪٽ تحت جوڙيل ڪنهن قاعدي تحت سٺي نيت سان ڪيل ڪنهن عمل يا ڪجهه ڪرڻ جي ارادي تي ڪنهن شخص خلاف ڪو مقدمو ڪيس يا ٻي قانوني ڪارروائي نه ڪئي ويندي.
ايڪٽ کي ٻين قانونن تي فوقيت حاصل هوندي Act to take precedence over other laws	22. ايڪٽ جي گنجائشن کي ڪنهن ٻئي قانون جي گنجائشن مٿان فوقيت حاصل هوندي.
منسوخ Repeal	23. سنڌ معلومات جي آزادي ايڪٽ، 2006 کي منسوخ ڪيو وڃي ٿو. نوٽ: ايڪٽ جو مذڪوره ترجمو عام ماڻهن جي واقفيت لاءِ آهي جيڪو ڪورٽ ۾ استعمال نٿو ڪري سگهجي.